

koos teiste sealsete eesti merimeestega (kapt. A. Kuldner'i ja kapt. A. Jürgenson'iga, tüürimees K. Flink'iga jt.) neilt saadud rahaliste toetuste abil kui ka agara kaastööga saatkonna tegevust Inglismaal.

„Vaba Maa“ 1932, nr. 40 (A. Piip); „Laevandus ja Kalandus“ 1932, nr. 1/2 (A. Kuldner); ülempreester P. Saar'elt (Häädemeestes) saadud andmed. A. P-p; T.

*LARKA, Andres, Vabadussõja tege- lane ja nn. vabadussõjalaste (vapside) liikumise juhte, möldri poeg. Siirdu- nud 1925. a. alguses erru, viibis ta ter- viseparandusel Šveitsis ja on parane- mise järel elanud peamiselt Harju- maal Saue v. Voore asunduses ja Jõgi- soo asunduses rendile võetud vesi- veskikohal. Ta astus 1928 Tallinna Eesti Vabadussõjalaste Liidu (asutatud 1926) liikmeks ja hakkas teotsema Vabadussõjast osavõtnute organiseeri- mise alal. L. valiti Eesti Vabadus- sõjalaste Liitude 1. kongressil jaan- s 1930 Eesti Vabadussõjalaste Keskliidu (asutatud 1929) juhatuse esimeheks, mis kohal ta püsis kuni kaitseseisukorra kehtimapanekuni ning Vabadussõja- laste Keskliidu ja sellesse kuulunud liitude sulgemiseni J. Tõnisson'i (vt. ka *Suppl.*) valitsuse ajal aug-s 1933. L. lõi kaasa kõigile keskliidu aktsiooni- dele, mille tegelikuks juhiks oli õieti keskliidu juhatuse abiesimees A. Sirk (vt. *Suppl.*). Alates vabadussõjalaste liitude 2. kongressist (märtsis 1931) ja eriti 3. kongressist (märtsis 1932) rajati keskliidu tegevus laiemale alu- sele; see tegevus omandas nüüd täieli- kult poliitilise iseloomu. Nii võttis L. osa Riigikogu poolt demokraatlikel alu- seil väljatöötatud Põhiseaduse muut- mise eelnõude ja erakondade vastasest propagandast seoses rahvahääletustega, mis korraldati K. Eenpalu (vt. *Suppl.*) valitsuse ajal aug-s 1932 ja J. Tõni- son'i valitsuse ajal juunis 1933. Samuti oli L. Eesti Vabadussõjalaste Keskliidu poolt koostatud, juhprintsibi elemente sisaldava Põhiseaduse kava väljatöötajaid. See kava, milles ms. riigivanemal olid ette nähtud erakordselt suured võimupiirid, esitati Riigikogule nov-s 1932 ja võeti okt-s 1933 rahvahääletu- sel suure enamusega vastu. Pärast kaitseseisukorra kaotamist s. a. okt-s L. teotseas A. Sirk'i kõrval vapside liiku- mise reorganiseerimisel ja laiendamisel.

Ta valiti dets-s 1933 vahepeal loodud uue organisatsiooni, Eesti Vabadussõ- jalaste Liidu keskjuhatusse kui ka nõu- kogu esimeheks, ühtlasi liidu auliikmeks. L. oli kaastegev 1934. a. jaan-s peetud omavalitsuste valimisel, mis eeskätt suu- remais linnades tõi vapsidele enamuse. Seejärel kandideeris ta 1933. a. Põhi- seaduse (mis hakkas kehtima 24. jaan- l 1934) alusel riigivanema (s. o. sisuli- selt presidendi) kohale. Mõne aasta jooksul oli parlamentarismivastaste tendentside levimise ja majanduskriisi olustikus mõnesajamehelisest kesklii- dust, mille tegevus alguses oli piirdunud peamiselt ainelistele küsimustega, kasva- nud kehtiva valitsemiskorra suhtes rahulolematu massiliikumine. Selle kul- mineerimise ajal tekkis riigivanema- kandidaatide vahelises valimisvõitluses vapside juhtide poolt tarvitusele võetud kuni äärmuslikkuseni teravate ja hooli- matute vahendite ning surveavaldus- tegi tagajärjel pinge, mis ähvardas kodurahu ja riiklikku julgeolekut. Hä- daohu kõrvaldamiseks likvideeriti vap- side organisatsioon K. Päts'i (vt. ka *Suppl.*) valitsuse poolt 12. märtsil 1934. a. teostatud pöördega ning liiku- mine summutati. L. vangistati ja teda kui liikumise üht peategelast karistati sõjaringkonnakohtu poolt juunis 1935 üheaastase vangistusega tingimisi. A. Sirk'i poolt Soomest juhitud 1935. a. 8. dets-i vapside hulljulge riigipöörde- kavatsuse paljastamisel 7.—8. dets-i ööl vangistati L. Tallinnas Kadaka teel ühes A. Seiman'i, E. Kubbo, V. Puskar'i (vt. neid ka *Suppl.*) jt. ning ta mõisteti mais 1936 15 a-ks sunnitööle. L. karis- tust vähendati armuandmise teel ja ta vabastati vanglast dets-s 1937.

Eesti Vabadusristi Kavalerid (1935); „Sõdur“ 1929, nr. 9/10; Pvl. 1929, nr. 64; „Kaja“ 1929, nr. 55; Post. 1929, nr. 64; brošüür: Kindral A. Larka. Põhi- seaduse lahingu juht (1934); „Võit- lus“ 1934, nr. 28; Pvl. 1934, nr. 61, 64; Eesti Vabadussõda 1918—1920 I (1937), lk. 43, 81, 85, 104, 157, 159, 188 jj. jm. saadud andmed. T.

*LATTIK, Jaan, kirjanik ja poliitika- tegelane, oli dets-st 1925 dets-ni 1927 haridusminister J. Teemant'i kabinetis ja dets-st 1928 veebr-ni 1931 välisminis- ter A. Rei ja O. Strandman'i (vt. neid ka *Suppl.*) kabinetis. L-u haridus- ministriks oleku ajal püüti vähendada kulusid üldise keskhariduse alal, hakati